

DOI: 10.31866/2616-7581.7.1.2024.303772

УДК 78.071.1:929Брилін(477)

КОМПОЗИТОР ЕДУАРД БРИЛІН: УНІВЕРСАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Олена Якимчук

кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри музикознавства,
інструментальної підготовки та хореографії;

ORCID: 0000-0002-2276-6061; e-mail: mirigol@ukr.net

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
Вінниця, Україна

Анотація

Мета дослідження – розглянути творчий шлях Едуарда Бриліна, акцентуючи на тих чинниках, які стали фундаментом у формуванні його професіоналізму й забезпечили універсальний характер творчої діяльності. **Методологія дослідження** заснована на біографічному методі, а також моделі універсальної творчої особистості в аспекті діяльнісного універсалізму (за О. Комендою). **Наукова новизна дослідження** полягає у вивченні життєвого хроносу композитора Едуарда Бриліна як музиканта універсального типу, а саме універсала-композитора. **Висновки.** Підґрунтя, на якому формувалась універсальна творча постать Е. Бриліна, закладене на початковому етапі його життєвого шляху. Музичне середовище родини, закорінене в національні традиції, сформувало музично-естетичні вподобання Едуарда. Наполеглива праця, підтримка й сприяння батьків, професіоналізм учителів-наставників, власні мрії забезпечили стрімке зростання в піаністичній сфері. Виконавська майстерність надала змогу музиканту презентувати власну творчість, бути концертним виконавцем. Ґрунтовна піаністична підготовка дала змогу створити методичні й високохудожні зразки фортепіанного педагогічного репертуару для дітей та юнацтва, а також випробувати себе в жанрі фортепіанного концерту. У композиції Е. Брилін продовжив традиції своїх наставників, обравши стійку опору на народнопісенні джерела, які через А. Штогаренка апелюють до творчості М. Лисенка. Інтелігентність, природна інтровертність зумовили тягіння до камерних жанрів, у яких повною мірою розкрилися ліричні грані особистості композитора. 2000 роки визначаємо як акмеологічний період творчості музиканта, адже цей час був плідним у здійсненні різних видів музичної діяльності, що підкреслює універсальний характер творчої діяльності митця. Вірність власним музично-естетичним ідеалам стала відправним пунктом у реалізації творчого потенціалу Едуарда Бриліна як універсала-композитора.

Ключові слова: композитор; композиторська діяльність; творчість Едуарда Бриліна; універсальна особистість; універсал-композитор

Вступ

Ім'я Едуарда Борисовича Бриліна (1962–2018) увійшло до вітчизняної музичної культури кінця ХХ–ХХІ ст. як композитора, викладача, науковця. Він належить до когорти сучасних митців, чия творчість здобула популярність у виконавців різного віку. Е. Брилін відомий як автор творів різних жанрів: двох концертів для фортепіано з оркестром, симфонічної поеми «Данко», дитячої опери-казки «Пригоди Барвінка і Ромашки» на слова Б. Чалого, камерно-інструментальної та вокальної музики, великої кількості п'єс і пісень для дітей. Актуальність публікації зумовлена необхідністю осмислити творчий та життєвий шлях сучасного українського композитора Едуарда Бриліна, творчість якого має попит у концертній і навчально-педагогічній практиці, в освітньому процесі мистецьких закладів освіти, проте не висвітлена у наукових дослідженнях.

Мета

Мета статті – у контексті зазначених нижче музикознавчих праць розглянути життєвий хронос Едуарда Бриліна, акцентуючи на тих чинниках, які стали фундаментом у формуванні його професіоналізму й забезпечили універсальний характер творчої діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Серед останніх музикознавчих студій, що вивчають феномен композиторської діяльності, – дослідження І. Коновалової (2019), О. Коменди (2020), Н. Савицької (2015). І. Коновалова (2019) розглядає поняття «композитор» у системі духовних універсалій музичної культури та виявляє його категоріальну сутність. Н. Савицька (2015) вивчає феномен композиторської особистості в контексті вікових змін композиторської життєтворчості. О. Коменда (2020) запропонувала модель універсальної творчої особистості в аспекті діяльнісного універсалізму. Авторка обґрунтовує діяльнісно-структурний метод дослідження універсальної творчої особистості, доводить значущість цього феномена для української музичної культури. Серед наукових розвідок, які вивчають творчість Е. Бриліна назвемо публікації Т. Грінченко (2022), присвячені аналізу музично-педагогічного репертуару композитора. У контексті зазначеного маємо констатувати, що творчість Е. Бриліна не представлена належним чином у музикознавчому дискурсі. Вважаємо за необхідне надолужити цю прогалину, висвітлюючи життєвий хронос композитора як музиканта універсального типу, ураховуючи популярність його творчого доробку серед виконавців різних вікових категорій.

Виклад матеріалу дослідження

Постать Едуарда Бриліна має яскраві ознаки універсала-композитора (за О. Комендою, 2020) й поєднує такі види діяльності:

1. Композиторську (провідний вид), яка представлена великим переліком творів різних жанрів. Саме в композиції музикант знайшов творчу реалізацію й здобув визнання у виконавців, колег-композиторів, викладачів, учнів, слухачів.

2. Виконавську, пов'язану з періодом навчання, входженням у світ музики, набуття професіоналізму, подальшою роботою, концертною діяльністю, презентацією власної творчості.

3. Педагогічну, пов'язану з викладацькою діяльністю у Вінницькій дитячій школі мистецтв (1995), на кафедрі педагогіки й методики початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського (ВДПУ) (1991), на посаді старшого викладача кафедри теорії музики та музичного виховання (2002), доцента (2003), професора (2005) кафедри інструментальної музики Київського національного університету культури і мистецтв (КНУКіМ), доцента кафедри мистецької освіти ВДПУ ім. М. Коцюбинського (2007).

4. Наукову, пов'язану з навчанням в аспірантурі КНУКіМ (1996), науковою діяльністю у зазначених вищих школах.

5. Музично-просвітницьку, що позначена співпрацею з учнями, студентами, викладачами мистецьких закладів освіти Вінниччини, солістами й творчими колективами України.

Отже, розпочавши творчу діяльність як виконавець (опанування фортепіано), Е. Брилін поступово додає інші види діяльності: композиторську (1971), музично-просвітницьку (1982), педагогічну (1991), наукову (1996). Розглянемо становлення особистості композитора як музиканта універсального типу в контексті його життєвого хроносу.

Навчання Едуарда Борисовича Бриліна музики почалося, як часто це трапляється в сім'ї музикантів, у ранньому віці. Формування особистості хлопця відбувалося за моцартівською моделлю (термін Н. Савицької, 2015). Сприятлива домашня атмосфера слугувала м'якому входженню у світ музики, створювала позитивний внутрішній стан юного музиканта, налаштовувала Едуарда на спілкування з музичним мистецтвом. Свої погляди, які лягли в основу його світогляду, батьки, відомі музиканти Борис Андрійович та Валентина Людвіківна Бриліни, прищепили сину.

Пращури Едуарда Бриліна по материнській лінії мали польське коріння. Вони переїхали з нащадками роду Потоцьких герба Пилява до Подільської губернії та оселились у с. Кетроси Ямпільського повіту, де 22 серпня 1913 р. народився Людвік Станіславович Кізлевич, дід Едуарда. Про це свідчить актовий запис № 105 від 22 вересня 1913 р. у метричній книзі по М'ястківському римо-католицькому костюлу (*Актівий запис, 1913*).

Сім'я Кізлевичів була музично обдарованою – представники різних поколінь співали й грали на народних інструментах. Проводячи час у музикальній родині, Едуард Брилін всотував народні музичні традиції, які стали основою для його професійного становлення як композитора. У самостійній композиторській творчості це виявилось в інтонаційній спорідненості з народнописаними джерелами та безпосередньому зверненні до них для створення ін-

струментальних і вокальних обробок українських народних пісень. Підґрунтя, на якому формувалась особистість Едуарда Борисовича, закладене ще на початковому етапі його життя. Родинне середовище, фундаментальна освіта стали міцною основою для професійного зростання музиканта.

Едуард Брилін визначився з професією в ранньому віці. Музикант згадує, коли йому було три роки, дідусь назвав його композитором. Батьки купили хлопцю фортепіано, яке коштувало на той час дуже дорого, визначивши в такий спосіб його долю (Hyde, 1998, р. 2). Першою вчителькою Едуарда Бриліна стала його мати Валентина Людвіківна. Поступово домашнє музичування переросло в серйозні заняття музикою, що дало змогу юному музиканту витримати конкурс і вступити на фортепіанний відділ музичного училища. Отримавши перший досвід у спілкуванні з музикою вдома, Едуард продовжив навчання в музичних освітніх закладах.

Творче становлення Едуарда Борисовича почалося з набуття виконавської майстерності у Вінницькому музичному училищі ім. М. Леонтовича (нині Вінницький фаховий коледж мистецтв ім. М. Леонтовича) у класі Ніни Павлівни Шпетної (1945–2022). Протягом багатьох років вона очолювала фортепіанний відділ музичного училища, була хранителькою традицій вінницької фортепіанної школи. У своїй викладацькій діяльності Ніна Павлівна продовжувала втілювати настанови своїх викладачів (Цецілії Гурвіч (Вінницьке музичне училище), Олександра Александрова (Київська державна консерваторія)) (Рожкова, 2008). Її слово було завжди авторитетним не тільки для студентів, а й для колег. Викладачка спрямовувала роботу зі студентами на ретельне опрацювання фортепіанної фактури, приділяючи увагу кожній деталі. Не зважаючи на високий рівень технічної підготовки, бездоганне володіння звуком, Н. Шпетна надавала перевагу вербальному роз'ясненню особливостей авторського тексту та його втіленню на інструменті, після якого показ на ньому був не обов'язковим. Випускники Н. Шпетної пригадують, що заняття завжди відбувалися за наявності нот і олівця (А. В. Шпетний, особисте спілкування, 20 грудня 2023). Велику увагу викладачка приділяла формуванню слухового досвіду студентів. Записи відомих музикантів у 1970–1980-ті роки були рідкістю, тому цінною була можливість їх дістати й послухати. Антон Шпетний, племінник Ніни Павлівни, згадує про те, як студенти й викладачка уважно прослуховували платівки з концертами Г. Гульда, записи якого лише почали з'являтися в Україні. Після прослуховування музики Н. Шпетна детально обговорювала зі своїми вихованцями оригінальне прочитання авторського тексту (А. В. Шпетний, особисте спілкування, 20 грудня 2023).

Така ретельна й методична робота над музичними творами дала змогу студентам охоплювати серйозні фортепіанні програми. У класі Н. Шпетної перевагу надавали класичному фортепіанному репертуару. Студенти виконували поліфонічні твори Й. С. Баха, сонати віденських класиків, К. М. фон Вебера, твори Ф. Ліста, Ф. Шопена, В. Косенка. Едуарду Бриліну найбільше подобалося грати твори композиторів-романтиків. Улюбленими жанрами для музиканта стали вальси та ноктюрни Ф. Шопена. А етюд оп. 10 № 12 до мінор «Революційний» Едуард Брилін часто виконував на сцені. Заняття

з Ніною Павлівною навчили юного музиканта поглянути на твір з позиції композитора, детально розібрати його, проаналізувавши авторські координати музичного тексту, а головне, знайти відповідну інтонаційну модель, яка повною мірою розкриє задум композитора. Досвід пошуку власної інтонації став музиканту в пригоді у самостійній композиторській творчості, коли, спробувавши писати в різних авангардних техніках, Е. Брилін відмовився від них і обрав стійку опору на український народний мелос, що повною мірою розкрило внутрішній світ його поетичної душі.

У контексті впливу знакових особистостей на формування Едуарда Бриліна неможливо не згадати людину-легенду, вчителя, унікальну особистість, ім'я якого відоме в музичних професійних колах Вінниці, – *Миколу Миколайовича Юхновського* (1924–1999). Він навчав студентів музичного училища й музично-педагогічного факультету Вінницького педагогічного інституту протягом 1960–1980 років. Він прийшов до музичного училища в 1959 р., був тоді єдиним викладачем музично-теоретичних дисциплін. З моменту створення музично-педагогічного факультету в 1966 р. почав там викладати.

Без перебільшення М. Юхновського вважають одним з фундаторів професійної музичної освіти у Вінниці, його ім'я стало яскравою сторінкою в її історії. Студенти згадують М. Юхновського як людину, віддану своїй справі, титанічної, до повного виснаження праці, яка мала одну мету – «бажання викладача за будь-яких умов наповнити студентські голови необхідними й важливими для майбутньої професії знаннями» (Сініцин, 2012, с. 51). Його думки й вчинки для багатьох випускників стали орієнтирами в житті. Юхан (так називали Миколу Миколайовича студенти) був найвимогливішим викладачем у музичному училищі. Він вимагав багато, багато й давав. Музикант вчив мислити студентів, мати власну думку, цінував здібність відстоювати її (Сініцин, 2012).

У групі піаністів, у якій навчався Е. Брилін, М. Юхновський викладав історію сучасної зарубіжної музики. Його конспекти були глибокими, містили багато цитат, асоціацій; лекції – емоційними, цікавими, кожному музичному явищу він знаходив життєве й естетичне наповнення. Від широти й панорамності його мислення захоплювало дух. Це був рідкісний приклад педагогічного синтезу музично-теоретичного дослідження та культурологічного аналізу стилю, епохи, особливостей творчого світосприйняття. Як музикант М. Юхновський запалював і надихав. Оперну та інструментальну музику студенти слухали з клавірами, симфонічну – з партитурами (Сініцин, 2012). Така ґрунтовна підготовка стала в пригоді Едуарду Борисовичу Бриліну під час навчання на композиторському факультеті Київської державної консерваторії (КДК) ім. П. Чайковського (нині Національна музична академія України ім. П. Чайковського) як на лекційних курсах з історії музики, гармонії, поліфонії, заняттях з композиції, інструментовки, так і у власній композиторській творчості.

Виконавська діяльність, з якої почав своє становлення музикант сприяла його професійному зростанню, стала міцним підґрунтям для провідного виду діяльності – композиторської.

Про майстерність Е. Бриліна як піаніста свідчить і той факт, що він протягом 1986 р. працював артистом (солістом-інструменталістом) Вінницької обласної

філармонії, що підтверджує довідка Управління культури Вінницької обласної ради від 24.04.1986 р. про призначення артисту першої категорії.

Опанування гри на фортепіано дало змогу музиканту насамперед стати виконавцем власних творів, знайомлячи з ними вінницьку публіку. Перший публічний авторський концерт з творів Едуарда Бриліна відбувся в 1982 р. наприкінці четвертого курсу Вінницького музичного училища (*Авторський концерт*, 1982). Закінчуючи навчання в музичному училищі, музикант представив вінницькій публіці власний доробок – авторський концерт «Творчість юних», де прозвучали симфонічні твори (легенда «Данко», сюїта з чотирьох частин), вокальний цикл «Літні акварелі» на слова Ф. Тютчева, фортепіанні мініатюри. Концерт з творів юного музиканта став непересічною подією в історії закладу освіти й ствердив музиканта в його мрії – навчатися на композиторсько-му факультеті КДК ім. П. Чайковського.

Навчання в КДК ім. П. Чайковського охоплює період 1982–1990 рр. (два роки на підготовчому й п'ять (з перервою) на основному відділенні композиторського факультету). За два роки навчання на підготовчому відділенні творчий доробок Е. Бриліна поповнився циклом романсів, твором для мішаного хору без супроводу на слова І. Франка, варіаціями для фортепіано, рапсодією. Протягом цього часу музикант продемонстрував свої здібності, творче зростання в композиції, про що свідчить характеристика, яку написали проф. М. Дремлюга та завідувач кафедри А. Штогаренко (Дремлюга & Штогаренко, 1984).

У контексті формування особистості митця важливою виявилася роль наставників – викладачів, колег, які надихали молодого музиканта до творчості. У КДК ім. П. Чайковського Едуард Брилін навчався композиції в класі проф. А. Штогаренка, гри на фортепіано – у М. Сильванського. Простежуємо педагогічний родовід Е. Бриліна.

Андрій Якович Штогаренко (1902–1992) здобув професійну музичну освіту в Харківській консерваторії у класі *Семена Семеновича Богатирьова* (1890–1960), освіченого музиканта, майстра поліфонічного письма. Від 1922 до 1941 рр. він працював у Харкові й став фундатором харківської композиторської школи, з якої вийшли такі видатні українські композитори, як В. Боров, Д. Клебанов, В. Нахабін, Ю. Мейтус, А. Штогаренко.

Учні під керівництвом С. Богатирьова набували майстерності в поліфонічних жанрах, адже композитор опановував контрапункт у Петербурзькій консерваторії за традиціями С. Танєєва. Значну увагу С. Богатирьов приділяв також творам великої форми. Згадані жанри інструментальної музики передбачали вміння створювати тематичний матеріал, опрацьовувати його, вибудовувати структуру. Такі характеристики були закладені С. Богатирьовим, а створення рельєфного музичного матеріалу стало основною рисою для представників харківської школи (Якимчук, 2023). Закладені митцем традиції передалися його учням.

А. Штогаренко під час навчання поєднував досвід музичної роботи (керівника інструментального ансамблю, оркестру народних інструментів, викладача співів, лектора) з ґрунтовним вивченням теорії композиції, плідно займався творчістю.

Для творів А. Штогаренка характерна опора на українські народні музичні джерела, особливо історичні пісні. Дипломною роботою у Харківській консерваторії став вокально-симфонічний твір під назвою «Про каналські роботи» (1936). Балада для мішаного хору, солістів і симфонічного оркестру змальовує працю закріпаченого селянства часів Катерини II. Покладена в основу історична пісня відображає роботу на каналах, будівництвах оборонних ліній.

Серед основних рис творчості А. Штогаренка, що ввібрала в себе традиції харківської композиторської школи, – яскравий мелодизм, монументальність, стрункність форм. Музика А. Штогаренка, просочена оптимізмом та енергією, спирається на національні мелодичні звороти. Більшість творів позначені жанровою програмністю, психологічною точністю змальованих образів (Шевченко, 2020).

Почерк А. Штогаренка формувався під впливом його улюбленого композитора М. Лисенка, музична мова якого «ознаменована витворенням етномузичної знакової системи, що немов у згорнутому вигляді підсумувала багатомірні національні музично-семіотичні процеси» (Козаренко, 2000, с. 62).

Як викладач А. Штогаренко був уважним, прислухався до кожного студента. Протягом 1968–1990 рр. очолював кафедру композиції КДК ім. П. Чайковського. Багато його учнів стали відомими композиторами. Серед них Е. Брилін, К. Віленський, Ю. Іщенко, О. Костін, Є. Мілка, І. Поклад, М. Степаненко, В. Тилик, В. Філіпенко. Співпраця зі студентами була позначена не лише формуванням навичок композиції, а й умінням мислити, обрати свій напрям творчості (Шевченко, 2020).

Любов до народної пісні Е. Брилін успадкував від свого вчителя. Згадуючи студентські роки, музикант зізнається, що спробував усі стилі, але залишився поза авангардом, обравши мелодизм, опору на фольклор, ліричний модус основними постулатами своєї творчості. Музика Е. Бриліна «характеризується пануванням ліричного сприйняття природи, яке з часом переросло в глибокі патріотичні почуття» (Грінченко, 2020, с. 189). Композитор переконаний, що музика має бути зрозуміла всім, а не вузькому колу людей. Тому рельєфна авторська або народна мелодія є запорукою такого розуміння (Hyde, 1998, p. 2).

Е. Брилін в усьому слідував настановам свого вчителя. За порадою А. Штогаренка взяв для своєї дипломної роботи – Концерту для фортепіано з оркестром (1990) – забуту мелодію, на якій будується основна тема твору. Тяжіння до монументальних епічних образів також успадковане від старшого наставника. Програмно-жанрова назва Концерту «Дума про Чорнобиль» налаштовує слухача на масштабний твір оповідального характеру.

Не меншу роль у становленні Е. Бриліна як композитора відіграв його викладач з фортепіано *Микола Йосипович Сильванський* (1916–1985) – один з корифеїв КДК ім. П. Чайковського, педагогічна діяльність якого є яскравою сторінкою цього закладу освіти. «Блискучий піаніст романтичного спрямування» (Зубай, 2022, с. 38), він відомий насамперед як автор музики для дітей. У поєднанні виконавської та композиторської діяльності й полягає секрет його педагогічної роботи зі студентами. У консерваторії він плідно працював протягом тридцяти років (1955–1985) на кафедрі загального та спеціалізованого форте-

піано. Від запрошення перейти на кафедру спеціального фортепіано музикант відмовлявся, оскільки йому як композитору-піаністу було цікаво навчати гри на фортепіано саме композиторів, бо вони глибше відчували музику, усвідомлюючи її з композиторської позиції (Зубай, 2022). Студенти, користуючись нагодою, показували М. Сильванському свої твори, опрацьовували їх на уроках, виконували в концертах, на екзаменах.

За роки педагогічної діяльності у КДК ім. П. Чайковського у його класі навчалось більш ніж півтори сотні студентів. Серед них назвемо імена диригента й цимбаліста Олександра Незовибатька, диригента Сергія Мацюяна, композиторів Сергія Бедусенка, Олега Ківу, Ірину Кириліну, Віталія Пацери, Юрія Шевченка, Ігоря Щербакова, музикознавців Світлану Коробецьку, Олену Таранченко (Зубай, 2022). Едуард Брилін належить до когорти музикантів, яким поталанило бути учнями Миколи Йосиповича. А вже в його класі Едуард Борисович підтримував свою виконавську майстерність, одночасно розвиваючи навички композиції. Ще одна риса, яка об'єднувала учня й викладача, – любов до романтичної музики. М. Сильванський був палким прихильником творчості композиторів-романтиків. Поряд з творами класиків він виконував складні зразки фортепіанної літератури романтичної доби – Сонату сі мінор, Фантазію-сонату «Після прочитання Данте» Ф. Ліста, твори Ф. Шопена. До студентських програм М. Сильванський долучав опуси зі свого репертуару, надаючи перевагу романтичній музиці. Нерідко пропонував власні твори, твори колег та композиторів ХХ ст. (Зубай, 2022).

Характерними рисами виконавської майстерності М. Сильванського стали осмислені віртуозність, інтонування, утілення авторського задуму. Цьому й навчав музикант своїх студентів.

Тісна співпраця учня з викладачем не лише зміцнила стильові вподобання Е. Бриліна щодо лірико-романтичного модусу, а й стала поштовхом до написання музики для дітей та юнацтва, яка почала з'являтися у композитора в 1990-х роках після закінчення консерваторії, у період самостійної педагогічної та композиторської діяльності.

Своєрідним підсумком тривалого періоду професійного навчання став другий авторський концерт (1992) у Вінницькому державному педагогічному університеті ім. М. Коцюбинського вже як випускника композиторського факультету консерваторії, де автор виступив виконавцем своїх творів (Концерту для фортепіано з оркестром, токати, сюїти). Крім фортепіанних, до програми ввійшли камерно-вокальні твори (балади, романси, пісні) у виконанні В. Бородуліна, В. Варшавського, С. Дудіка, І. Сиротюк, жіночого вокального ансамблю «Кантілена» під керівництвом О. Шапошнікової, а також фрагменти з дитячої опери-казки «Пригоди Барвінка і Ромашки» (лібрето Б. Чалого) (*Авторський концерт*, 1984). За десятилітній період як автор музичний (термін І. Коновалової, 2019) Е. Брилін спробував свої сили у жанрі сольного концерту для фортепіано з оркестром, розширив спектр камерно-вокальної музики, ствердився в лірико-сповідальному модусі композиторської творчості.

Період 1990-х рр. у композиторській творчості позначений створенням камерно-вокальної музики (вокальний цикл «Чисті роси» на слова В. Козак

для баритона в супроводі фортепіано (1991), пісні «Стежина юні» на слова Л. Парфьонова для баритона в супроводі фортепіано (1992), «Мовчання» на слова К. Мікіша для тенора в супроводі фортепіано (1992)), музики до казки Б. Чалого «Пригоди Барвінка і Ромашки» (1992), оркестрових творів («Подорож до Парижу» для естрадного оркестру (1994), Токата для симфонічного оркестру (1993), Елегія (перекладення для камерного оркестру, 1995; для симфонічного оркестру, 2003), Скерцо для кларнета і симфонічного оркестру, 1995); камерно-інструментальних творів (Елегія для фортепіано, 1992).

У цей період починається викладацько-методична робота на посадах методиста лабораторії культурно-масових заходів Республіканського навчально-методичного кабінету, завідувача кабінету музики Вінницької області інституту вдосконалення вчителів, викладача кафедри педагогіки та методики початкової освіти ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Результатом викладацької діяльності на кафедрі мистецької освіти ВДПУ ім. М. Коцюбинського стало створення перших збірок для дітей. Усвідомлюючи необхідність високохудожнього й цікавого педагогічного репертуару, Е. Брилін починає писати п'єси та пісні для дітей, які вирізняються художньою образністю назв, сприяють активізації творчих уявлень юних музикантів («Гаївка», «Відлуння», «Заклички», «Замріяна берізка», «Повітряна кулька», «Коліща», «Верболози», «Передзвони», «Старовинний годинник», «Сум», «Журавлиний спів», «Сопілкарі», «Вечоріє», «Бузок»). Т. Грінченко (2022) згадує: «Музика приходила до нього [Е. Бриліна – О. Я.] під час уроків. Усвідомлюючи важливість навчання гри в ансамблі, він імпровізував, створюючи прекрасний супровід до простих мелодій, які виконували студенти» (с. 62).

У піснях для дітей молодшого й середнього шкільного віку яскрава художня образність і сюжетна різноманітність поетичних текстів віддзеркалюють гумористичні, веселі, жартівливі, ліричні настрої («Мамина усмішка», «Невдалий виступ», «Чия це справа?», Критик», «Правила для школярчаток»). Художній зміст пісень Е. Бриліна націлений на естетичне виховання, формування культури поведінки учнів у школі, за її межами, вдома.

У період 1996–2001 рр. Е. Брилін навчався в аспірантурі Київського національного університету культури і мистецтв. Розпочався ще один вид діяльності автора музичного – науковий. Об'єктом дослідження науковець обрав новий аспект фахової підготовки студентів музичних спеціальностей педагогічних закладів вищої освіти – формування навичок композиторської творчості, яка є найскладнішим видом музичної діяльності. У кандидатській дисертації, захист якої відбувся у 2002 р., автор представив дидактичний комплекс творчих завдань, які забезпечують формування навичок композиторської творчості студентів (Брилін, 2022). Робота мала не лише теоретичну цінність, а й практичне застосування. Результатом стали авторські курси дисциплін для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» «Основи композиторської творчості», упроваджені у ВДПУ ім. М. Коцюбинського (1997–2000) та «Основи композиції», прочитані в КНУКіМ (2003–2007). Метою навчальних дисциплін стало практичне засвоєння студентами прийомів тематичного розвитку, опанування навичок ладо-гармонічного варіювання, усвідомлення фор-

мотворчих принципів фактури та гармонії, аналіз музичних творів та виявлення особливостей розкриття художньо-образного змісту засобами виразності музичної мови, створення обробок народних пісень для голосу із супроводом і хорових обробок а capella, написання музичних композицій у простих класичних формах (вокальні та інструментальні жанри).

Пізніше основні положення науково-педагогічного дослідження ввійшли до навчально-методичних праць «Теорія і практика музично-творчого розвитку студентів мистецьких спеціальностей» (Брилін, 2019), колективної монографії «Розвиток естетичної культури студентів мистецьких спеціальностей у процесі музично-творчої діяльності: теорія і методика» (Брилін та ін., 2020), які вийшли друком вже після смерті автора.

Період 2002–2007 рр. позначений продуктивною композиторською та педагогічною діяльністю, а також співпрацею з виконавцями, поетами. Робота в столичному мистецькому закладі вищої освіти (КНУКіМ) на кафедрі інструментальної музики сприяла знайомству й плідній співпраці з Ю. Афанасьєвим, В. Герасименком, Л. Забаштою, О. Кравченком, Д. Луценком, З. Ружин, Ю. Тітовим, Б. Чалим. Okремо варто зупинитися на творчому альянсі Е. Бриліна з народним артистом України Віктором Шпортьком, який переріс у справжню дружбу. Результатом роботи митців став запис компакт-диска пісень Е. Бриліна на слова українських поетів у виконанні В. Шпортька (2006), а пісня «Як я люблю тебе» на сл. Д. Луценка здобула перемогу на міжнародному телевізійному фестивалі «Шлягер року 2007».

У рукописній рецензії В. Шпортька (б.д.), текст якої не повністю ввійшов до передмови збірки «Співає Віктор Шпортько», але з трепетом зберігається в особистому архіві батька композитора Бориса Бриліна, співак згадує, що робота над альбомом почалася з пропозиції Зої Ружин записати для радіо пісню на її слова «Сонячні мальви». А далі він записав на одному диханні ще три пісні: «Мій рідний край» (сл. В. Герасименка), «Спомин» (сл. О. Кравченка), «Менини» (сл. Ф. Тишка). Артист зізнається, що композитор іноді був прискіпливим і принциповим у відтворенні найтонших музично-поетичних нюансів: «Кожна пісня Е. Бриліна стала для мене своєрідним відкриттям його як талановитого музиканта, що надзвичайно вимогливо ставиться не лише до власної музики, а й до творчості поетів, з якими він співпрацює. Скільки разів були перероблені клавіри деяких пісень, над якими особливо захоплено працював композитор! Можливо, саме в цьому й відчувається справжній професіоналізм» (Шпортько, б.д., с. 3).

Варте уваги ще одне знайомство Е. Бриліна з непересічною людиною, мисткинею, поетесою послом миру Зоєю Ружин¹. Полум'яна душа З. Ружин, щирість, любов до рідного краю переросли в бурхливе творче джерело, до якого зверталася велика кількість композиторів, зокрема Є. Демчишин, В. Кирейко, Л. Ко-

¹ Ружин Зоя Володимирівна (р. н. 1953) – поетеса, громадська діячка, авторка поетичних збірок, текстів пісень. Заслужена працівниця культури України (2003), кавалер ордена княгині Ольги III ст. (2016), голова Всеукраїнського ГО «Поступ жінок-мироносиць» (з 1999). Керівниця проекту «Мистецький спецназ», членкиня правління Національної ради жінок України та МГО «Земляцтво Придніпров'я», посол миру.

лодуб та Ж. Колодуб, В. Конющенко, В. Павліковський, Ю. Решетар, Т. Саматі-Оленіва, Ю. Шевченко. Лірична творчість З. Ружин лягла на благодатний ґрунт таланту Е. Бриліна, результатом чого стала низка творів для хору та вокального ансамблю, які склали окрему збірку «Свята Україна» (Брилін, 2010а).

2000 роки у життєвому хроносі Е. Бриліна ознаменовані реалізацією всіх видів музичної діяльності. Утілення в педагогічній роботі композиторських і наукових здобутків, плідна співпраця з поетами, виконавцями дає змогу говорити про акмеологічний щабель творчості музиканта у цей період. Саме тоді композитор збагатив свій доробок жанрами камерно-вокальної та інструментальної музики. Натхнена співпраця з відомими поетами спричинила появу на світ великої кількості вокальних творів, що ввійшли до збірок «Як я люблю тебе» (Брилін, 2006), «Співає Віктор Шпортько» (Брилін, 2010b), «Через пісню життя відчуваю» (Брилін, 2012). В улюбленому для композитора жанрі вокальної мініатюри повною мірою розкрилися ліричні грані авторського стилю Е. Бриліна. Мовностильовий тезаурус, інтонаційно подібний до народнопісенних джерел, сконцентрований саме у вокальних творах музиканта. Камерний характер творчості свідчить про бажання автора бути щирим, передає тонке відчуття внутрішнього світу митця.

Значна кількість вокальних та інструментальних творів Е. Бриліна увійшла до репертуару провідних сучасних виконавців і художніх колективів, які неодноразово здобували перемоги на всеукраїнських, міжнародних конкурсах. Серед них згадаємо ім'я тоді ще юного скрипаля-віртуоза, а нині соліста Національного симфонічного оркестру України Максима Грінченка. Багаторічна співпраця з юним музикантом сприяла появі низки творів для скрипки в супроводі фортепіано, які («Токата», «Ноктюрн») автор присвятив виконавцеві. Пізніше скрипковий репертуар поповнили композиції для ансамблю скрипалів («Подільська сюїта», «Скерцо», інтермецо «De Paris», цикли варіацій на тему української народної пісні «Ой, дівчино, шумить гай» та на тему Паганіні), які ввійшли до збірки «Альбом скрипаля» (Брилін, 2015).

Плідна композиторська діяльність Е. Бриліна поєднувалася з не менш вагомою просвітницькою активністю. Протягом багатьох років музикант підтримував творчі зв'язки з учнями, студентами, викладачами мистецьких закладів Вінниччини, організував авторські концерти, презентації власних навчально-репертуарних збірок, був членом журі конкурсів виконавської та композиторської майстерності. Особливо плідними на ниві просвітництва стали останні роки життя музиканта. Це авторські концерти «Через пісню життя відчуваю» у Вінницькому гуманітарному педагогічному коледжі (ВГПК) (2017), «Квітуй мій край, моя Вітчизно» у мистецькому центрі ВДПУ ім. М. Коцюбинського (2017); презентація збірки «Сходінками до майстерності» у Вінницькій дитячій школі мистецтв (2018); головування в журі конкурсу аматорської композиторської творчості «Золота нота» (2018) у ВГПК. Саме на молоді покоління були розраховані просвітницькі проекти Е. Бриліна. Останньою з них стала зустріч з молоддю Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. М. Грушевського, яка відбулася 2 березня 2018 р. Таким акціям музикант приділяв чимало часу, адже вбачав основну місію музиканта в просвітницько-

виховній діяльності. Кредо про те, що музика має бути зрозуміла всім людям, стверджував діяльністю автора музичного.

Твори Е. Бриліна широковідомі серед виконавців, учнів, студентів, викладачів мистецьких закладів освіти. Вони посідають чільне місце в репертуарі українських солістів і колективів. У виконанні дітей та юнацтва пісні Е. Бриліна звучать на конкурсах «Крок до зірок» (Київ), «Музична парасолька» (Вінниця), у мирні часи – «Золотий лелека» (Ялта). Свідченням зацікавленості творчістю композитора став концерт пам'яті Е. Бриліна, що відбувся у 2019 р. у Вінницькому фаховому коледжі мистецтв ім. М. Д. Леонтовича, де звучали камерно-вокальні, хорові твори, Концерт для фортепіано з оркестром.

Хронологічно композитор не дожив до свого пізнього періоду творчості, який припадає на 60–70 років. Натомість психологічний вік Е. Бриліна як автора музичного – на межі юності й зрілості. Світлий ліричний модус, характерний для юнацького періоду, що є основною характеристикою; кредо його творчості поєднується з глибоким осмисленням життя, яке характерне для людей зрілого віку.

Висновки

Підґрунтя, на якому формувалась універсальна творча постать Е. Бриліна було закладене на початковому етапі його життєвого шляху. Музичне середовище родини, закорінене в національні традиції, сформувало музично-естетичні вподобання Едуарда Бриліна. Наполеглива праця, підтримка й сприяння батьків, професіоналізм вчителів-наставників, власні мрії забезпечили стрімке зростання в піаністичній сфері. Виконавська майстерність надала змогу музиканту презентувати власну творчість, бути концертним виконавцем. Ґрунтовна піаністична підготовка дала змогу створити методичні й високохудожні зразки фортепіанного педагогічного репертуару для дітей та юнацтва, а також випробувати себе в жанрі фортепіанного концерту.

У композиції Е. Брилін продовжив традиції своїх наставників, обравши стійку опору на народнопісенні джерела, які через А. Штогаренка апелюють до творчості М. Лисенка. Інтелігентність, природна інтровертність зумовили тяжіння до камерних жанрів, у яких повною мірою розкрилися ліричні грані особистості композитора.

2000 роки визначаємо як акмеологічний період творчості музиканта, адже цей час був плідним у здійсненні різних видів музичної діяльності, що підкреслює універсальний характер творчої діяльності митця.

Вірність власним музично-естетичним ідеалам стала відправним пунктом у реалізації творчого потенціалу Едуарда Бриліна як універсала-композитора.

Список бібліографічних посилань

Авторський концерт Едуарда Бриліна «Творчість юних» [Афіша]. (1982). У особистому архіві Бориса Бриліна.

- Актювий запис про народження громадянина Людвіка Кізлевича. (1913, 22 вересня). (Фонд 904, Опис 24, Справа 182), Державний архів Вінницької області.
- Брилін, Б., Бриліна, В., & Брилін, Е. (2020). *Розвиток естетичної культури студентів мистецьких спеціальностей у процесі музично-творчої діяльності: теорія і методика* [Монографія] (2-ге вид.). Нова Книга.
- Брилін, Е. Б. (2002). *Формування навичок композиторської творчості у студентів музично-педагогічних факультетів* [Дисертація кандидата педагогічних наук, Київський національний університет культури і мистецтв].
- Брилін, Е. Б. (2006). *Як я люблю тебе!* [Ноти]. Нова книга.
- Брилін, Е. Б. (2010а). *Свята Україна* [Ноти]. Нова книга.
- Брилін, Е. Б. (2010b). *Співає Віктор Шпортько* [Ноти]. Нова книга.
- Брилін, Е. Б. (2012). *Через пісню життя відчуваю* [Ноти]. Нова Книга.
- Брилін, Е. Б. (2015). *Альбом скрипаля* [Ноти]. Нова книга.
- Брилін, Е. Б. (2019). *Теорія і практика музично-творчого розвитку студентів мистецьких спеціальностей*. Нова Книга.
- Грінченко, Т. (2020). Музично-педагогічна спадщина Едуарда Бриліна у вимірі потреб сучасної мистецької освіти. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*, 62, 187–192.
- Грінченко, Т. Д. (2022, 24 березня). До питання оновлення педагогічного репертуару учнів музичних шкіл: «Сходінками до майстерності» Едуарда Бриліна. В *Філософія культурно-мистецької освіти* [Матеріали конференції] (с. 60–64). Київський національний університет культури і мистецтв.
- Дремлюга, М., & Штогаренко, А. (1984, 29 червня). *Характеристика Е. Бриліна*. У особистому архіві Бориса Бриліна.
- Зубай, Ю. (2022). Культуролого-педагогічна діяльність Миколи Сильванського як унікальний аспект творчої біографії митця. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, 2(55), 37–50. [https://doi.org/10.31318/2414-052X.2\(55\).2022.266546](https://doi.org/10.31318/2414-052X.2(55).2022.266546)
- Козаренко, О. (2000). *Феномен української національної музичної мови*. Наукове товариство імені Шевченка у Львові.
- Коменда, О. І. (2020). *Універсальна творча особистість в українській музичній культурі* [Автореферат дисертації доктора мистецтвознавства, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського].
- Коновалова, І. Ю. (2019). *Феномен композитора в європейській музичній культурі ХХ ст.: особистісні та діяльнісні аспекти* [Автореферат дисертації доктора мистецтвознавства, Харківська державна академія культури].
- Рожкова, Е. (2008). Фортепіанний відділ. В *50 років Вінницькому училищу культури і мистецтв ім. М. Д. Леонтовича* (с. 31–40). Державна картографічна фабрика.
- Савицька, Н. (2015). Початок композиторського шляху: стратегія оволодіння професією. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 45, 34–46.
- Сініцин, В. М. (Упоряд.). (2012). *Життя як сходження. Пам'яті Миколи Миколайовича Юхновського*. Бенефіс.

- Управління культури Вінницької обласної Ради. (1986, 24 квітня). *Довідка про призначення першої категорії Борису Бриліну*. У особистому архіві Бориса Бриліна.
- Шевченко, О. (2020, 9 листопада). *Андрій Штогаренко: талант чути народне*. Дніпро. Культура. https://www.dnipro.lib.dp.ua/Andriy_Shtogarenko
- Шпортко, В. (б.д.). *Рецензія на збірку вокальних творів Е. Бриліна «Співає Віктор Шпортко»*. У особистому архіві Бориса Бриліна.
- Якимчук, О. (2023). Стильові риси фортепіанної творчості Людмили Шукайло. *Knowledge, Education, Law, Management*, 1(53), 84-88. <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.1.13>
- Hyde, L. (1998, 27 February). Struggling composer makes time for music. *Kyiv Post*, 2.

References

- Aktovyi zapys pro narodzhennia hromadianyna Liudvika Kizlevycha* [Official record of the birth of citizen Ludvik Kizlevych]. (1913, September 22). (Fund 904, Inventory 24, File 182), The State Archives of Vinnytsia Region [in Ukrainian].
- Avtorskyi kontsert Eduarda Brylina "Tvorchist yunykh"* [Author's concert of Eduard Brylin "Creativity of the young"] [Poster]. (1982). In the personal archive of Borys Brylin [in Ukrainian].
- Brylin, B., Brylina, V., & Brylin, E. (2020). *Rozvytok estetychnoi kultury studentiv mystetskykh spetsialnostei u protsesi muzychno-tvorchoi diialnosti: teoriia i metodyka* [Development of aesthetic culture of students of art majors in the process of musical and creative activity: Theory and methodology] [Monograph] (2nd ed.). New Book [in Ukrainian].
- Brylin, E. B. (2002). *Formuvannia navychok kompozytorskoï tvorchosti u studentiv muzychno-pedahohichnykh fakultetiv* [PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].
- Brylin, E. B. (2006). *Yak ya liubliu tebe!* [How I love you!] [Notes]. New Book [in Ukrainian].
- Brylin, E. B. (2010a). *Sviata Ukraina* [Holy Ukraine] [Notes]. New Book [in Ukrainian].
- Brylin, E. B. (2010b). *Viktor Shportko sings* [Viktor Shportko sings] [Notes]. New Book [in Ukrainian].
- Brylin, E. B. (2012). *Cherez pisniu zhyttia vidchuvaiu* [Through the song I feel life] [Notes]. New Book [in Ukrainian].
- Brylin, E. B. (2015). *Albom skrypalia* [Album of the violinist] [Notes]. New Book [in Ukrainian].
- Brylin, E. B. (2019). *Teoriia i praktyka muzychno-tvorchoho rozvytku studentiv mystetskykh spetsialnostei* [Theory and practice of musical and creative development of students of art majors]. New Book [in Ukrainian].
- Dremliuha, M., & Shtoharenko, A. (1984, June 29). *Kharakterystyka E. Brylina* [Characteristics of E. Brylin]. In the personal archive of Borys Brylin [in Ukrainian].
- Hrinchenko, T. (2020). *Muzychno-pedahohichna spadshchyna Eduarda Brylina u vymiri potreb suchasnoi mystetskoï osvity* [Musical and pedagogical of Eduard Brylin in measuring the needs of modern art education]. *Scientific Issues of Vinnytsia State M. Kotsyubynskyi Pedagogical University. Section: Pedagogics and Psychology*, 62, 187–192 [in Ukrainian].
- Hrinchenko, T. D. (2022, March 24). *Do pytannia onovlennia pedahohichnoho repertuaru uchniv muzychnykh shkil: "Skhodynkamy do maisternosti" Eduarda Brylina* [On the

- issue of updating the pedagogical repertoire of students of music schools: "Steps to mastery" by Eduard Brylin]. In *Filosofia kulturno-mystetskoï osvity* [Philosophy of cultural and artistic education] [Conference proceedings] (pp. 60–64). Kyiv National University of Culture and Arts [in Ukrainian].
- Hyde, L. (1998, 27 February). Struggling composer makes time for music. *Kyiv Post*, 2 [in English].
- Komenda, O. I. (2020). *Universalna tvorcha osobystist v ukrainskii muzychnii kulturi* [Universal creative personality in Ukrainian musical culture] [Abstract of DSc Dissertation, Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music] [in Ukrainian].
- Konovalova, I. Yu (2019). *Fenomen kompozytora v yevropeiskii muzychnii kulturi XX st.: osobystisni ta diialnisni aspekty* [The phenomenon of the composer in the European musical culture of the twentieth century: Personal and activity aspects] [Abstract of DSc Dissertation, Kharkiv State Academy of Culture] [in Ukrainian].
- Kozarenko, O. (2000). *Fenomen ukrainskoï natsionalnoï muzychnoi movy* [The phenomenon of the Ukrainian national musical language]. Shevchenko Scientific Society in Lviv [in Ukrainian].
- Rozhkova, E. (2008). Fortepiannyi viddil [Piano department]. In *50 rokiv Vinnytskomu uchylshchu kultury i mystetstv im. M. D. Leontovycha* [50 years of the Vinnytsia School of Culture and Arts named after M. D. Leontovych] (pp. 31–40). Derzhavna kartohrafichna fabryka [in Ukrainian].
- Savyska, N. (2015). Pochatok kompozytorskoho shliakhu: stratehiia ovolodinnia profesiieiu [Strategic models of composers upbringing at a stage of mastering of profession]. *Problems of Interaction Between Arts, Pedagogy and the Theory and Practice of Education*, 45, 34–46 [in Ukrainian].
- Shevchenko, O. (2020, November 9). *Andrii Shtoharenko: talant chuty narodne* [Andriy Shtogarenko: The talent to hear folk]. Dnipro. Kultura. https://www.dnipro.lib.dp.ua/Andriy_Shtogarenko [in Ukrainian].
- Shportko, V. (n.d.). *Retsenzii na zbirkuvokalnykh tvoriv E. Brylina "Spivaie Viktor Shportko"* [Review of the collection of vocal works by E. Brylin "Viktor Shportko sings"]. In the personal archive of Borys Brylin [in Ukrainian].
- Sinitsyn, V. M. (Comp.). (2012). *Zhyttia yak skhodzhennia. Pamiati Mykoly Mykolaiovycha Yukhnovskoho* [Life is like climbing. In memory of Mykola Mykolayovych Yukhnovskiy]. Benefis [in Ukrainian].
- Upravlinnia kultury Vinnytskoï oblasnoï Rady. (1986, April 24). *Dovidka pro pryznachennia pershoi katehorii Borysu Brylinu* [Certificate on appointment of the first category to Boris Brylin]. In the personal archive of Borys Brylin [in Ukrainian].
- Yakymchuk, O. (2023). Stylovi rysy fortepiannoi tvorchosti Liudmyly Shukailo [Stylistic features of piano music by Liudmyla Shukailo]. *Knowledge, Education, Law, Management*, 1(53), 84–88. <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.1.13> [in Ukrainian].
- Zubai, Yu. (2022). Kulturoloho-pedahohichna diialnist Mykoly Sylvanskoho yak unikalnyi aspekt tvorchoi biohrafii myttsia [Mykola Sylvansky's cultural and pedagogical activities as a unique aspect of his creative biography]. *Journal of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine*, 2(55), 37–50. [https://doi.org/10.31318/2414-052X.2\(55\).2022.266546](https://doi.org/10.31318/2414-052X.2(55).2022.266546) [in Ukrainian].

COMPOSER EDUARD BRYLIN: UNIVERSAL NATURE OF CREATIVE ACTIVITY

Olena Yakymchuk

*PhD in Art Studies, Associate Professor, Associate Professor
at the Department of Musicology, Instrumental Training and Choreography;
ORCID: 0000-0002-2276-6061; e-mail: mirigol@ukr.net
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine*

Abstract

The purpose of the research is to examine the creative path of Eduard Brylin, focusing on the factors that became the foundation for forming his professionalism and ensuring the universal nature of his creative activity. **The research methodology** is based on the biographical method and the model of a universal creative personality in the aspect of activity universalism (according to O. Komenda). **The scientific novelty** of the research lies in studying the life chronology of the composer Eduard Brylin as a universal type of musician, namely a universal composer. **Conclusions.** The basis on which the universal creative figure of E. Brylyn was formed was laid at the initial stage of his life. The musical environment of the family, rooted in national traditions, shaped Eduard's musical and aesthetic preferences. Hard work, support and assistance from his parents, the professionalism of his teachers and mentors, and his dreams ensured his rapid growth in the piano field. Performing skills enabled the musician to present his work and be a concert performer. His thorough piano training allowed him to create methodical and highly artistic examples of piano pedagogical repertoire for children and youth and to try himself in the piano concerto genre. In the composition E. Brylin continued the traditions of his mentors, choosing to rely on folk song sources, appealing through A. Shtogarenko to the works of M. Lysenko. His intelligence and natural introversion led him to gravitate towards chamber genres, in which the lyrical facets of the composer's personality were fully revealed. We define the 2000s as an acmeological period of the musician's creative work because this time was fruitful in the implementation of various types of musical activities, which emphasises the universal nature of the artist's creative activity. Loyalty to his musical and aesthetic ideals became the starting point for the realisation of Eduard Brylin's creative potential as a universal composer.

Keywords: composer; composer activity; Eduard Brylin's works; universal composer